

І БЯЖЫЦЬ ПА ПЛАНЕЦЕ «ЗУБРОНАК»

Мінскаму аўтазаводу—25 год

У скверы Мінскага аўтамабільнага завода ўзвышаецца самавал. На табліцы, прымацаванай да пастамента, подпіс: «МАЗ-205 — першы аўтамабіль, створаны калектывам нашага завода. Выпускаўся з 1947 па 1965 год».

...Дваццаць пяць год назад на паўднёва-усходнюю ўскраіну Мінска, у Чырвонае Урочышча, проста з парада, прысвечанага вызваленню сталіцы, прыйшлі былыя партызаны. Яны ўбачылі пустку, на якой захаваліся трывожчыя папярэджанні: «Асцярожна, міны!» — ды разбураныя акупантамі рамонтныя майстэрні. На месцы гэтых майстэрняў у жніўні 1944 года па рашэнню ўрада і пачаў узводзіцца завод — першынец беларускага машынабудавання.

З усіх канцоў краіны на вялікую будоўлю ехалі людзі, з усіх канцоў краіны прыходзілі паязды з матэрыяламі і абсталяваннем. Праз тры гады на дэманстрацыі мінчане ўбачылі першыя беларускія аўтамабілі.

І вось сённяшні завод. Ён толькі аддалена нагадвае тое, пасляваеннае прадпрыемства. Светлыя прасторныя карпусы, сучаснае абсталяванне, дзесяткі тысяч рабочых — і машыны, што не раз прызозілі ў Беларусь з міжнародных выставак залатыя медалі.

Некалькі год назад завод перайшоў на выпуск новых машын сямейства МАЗ-500. Па тэхніка-эканамічных паказчыках гэтыя аўтамабілі значна пераўзыходзяць МАЗ-200, а ў некаторых выпадках яны лепш аўтамабіляў гэтага класа замежных фірмаў. Спраектавана машына па схеме «кабіна над рухавіком», што дазволіла найбольш поўна рэалізаваць грузадымальнасць за кошт рацыянальнай кампануюкі аўтамабіля.

Машыны сямейства МАЗ-500 даўгавечныя і надзейныя ў эксплуатацыі, вызначаюцца лёгкасцю кіравання і абслугоўвання. Яны маюць дастатковы запас гаручага, добрую дынаміку, высокія хуткасці руху, зручную кабінку і іншыя перавагі, якія забяспечваюць вялікую прадукцыйнасць транспартных работ. На базе МАЗ-500 распрацаваны і ўкаранены ў вытворчасць цэлы рад мадыфікацый гэтага аўтамабіля—МАЗ-503, МАЗ-504, МАЗ-509. На поўначы, у месцах, дзе здабываюць алмазы, беларускія машыны працуюць пры тэмпературы — 62°, калі нават самалёт не мае права падняцца ў паветра пры тэмпературы—56°. На гарачым поўдні, па пустыні і бездарожжы, нашы МАЗы выконваюць патрэбную людзям работу.

Беларускія аўтамабілі працуюць на будоўлях рэспублікі, у рудных кар'ерах Казахстана, удзельнічаюць у будаўніцтве Ленінскага мемарыяла ва Ульянаўску і ў збудаванні Саяна-Шашунскай ГЭС. Васемнаццаць працэнтаў усіх грузавых аўтаперавозак у краіне выконваецца машынамі з эмблемай зубра. К канцу пяцігодкі на долю МАЗаў будзе прыходзіцца дваццаць два працэнты усіх аўтаперавозак.

У 1952 годзе першая партыя беларускіх самазвалаў была адпраўлена ў Варшаву. З таго часу краін, якія купляюць прадукцыю Мінскага аўтамабільнага, стала 47. У апошні час машыны з'явіліся ў Замбіі і Кувейце, Нігерыі і Бельгіі, Фінляндыі, Швецыі, Калумбіі і іншых краінах. Вось якое паведамленне паступіла нядаўна на завод з Эфіопіі: «Эксплуатацыя аўтамабіляў МАЗ-500 па горнай дарозе даўжынёй у 870 кіламетраў, якая злучае Адыс-Абебу з марскім портам Асаб і мае вялікую колькасць крутых паваротаў, зецяжных пад'ёмаў і спускаў, паказала, што яны прыстасаваны для мясцовых умоў і могуць паспяхова канкураваць з аўтамабілямі многіх замежных марак».

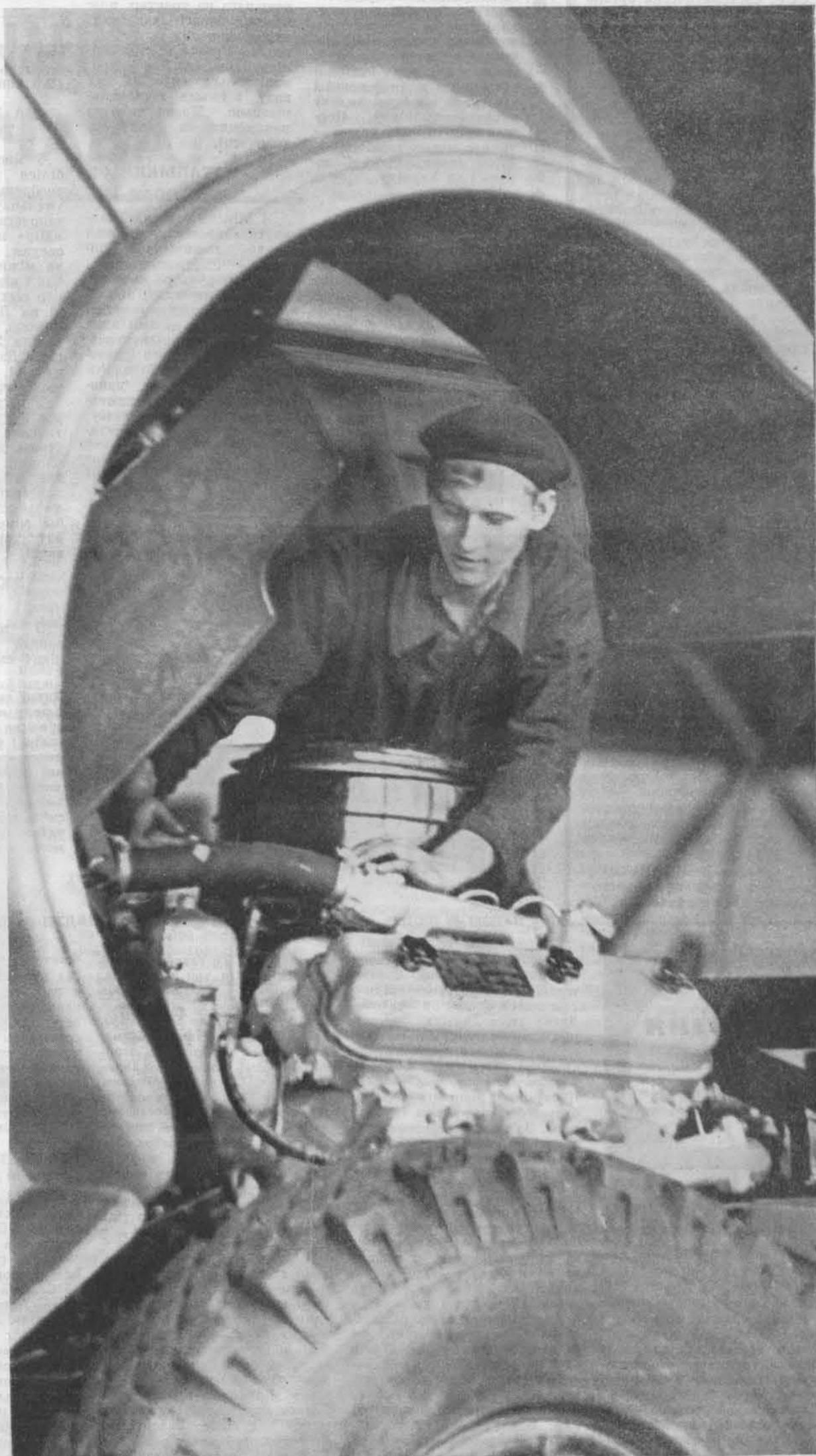
Часта разам з машынамі за рубаж з завода адпраўляюцца і спецыялісты, каб перадаць вопыт работы на іх замежным калегам. У Музеі працоўнай славы завода пад шклом ляжыць шмат узнагарод розных краін, якія прывезлі з сабой нашы рабочыя, інжынеры. За дапамогу ў будаўніцтве вышыннай Асуанскай плаціны медалямі ААР узнагароджана вялікая група аўтазаводцаў. За сумленную працу ўзнагароджаны афганскім ордэнам Міне Паль III ступені электрык Мікалай Бельскі. Указ аб яго ўзнагароджанні, падпісаны каралём Мухамедам Захірам, таксама захоўваецца ў музеі.

Высока ацаніла працоўныя поспехі аўтамабілебудаўнікоў Радзіма. За распрацоўку канструкцый, арганізацыю вытворчасці новых аўтамабіляў, паспяховае выкананне вытворчых заданняў завод удастоены вышэйшай урадавай узнагароды — ордэна Леніна.

Слесар зборачнага цэха Мінскага аўтамабільнага завода
Уладзімір ДОУНАР.

Фота М. АМЕЛЬЧАНКІ.

ПОДВИГ НА АНГАРЕ

Строители Усть-Илимской ГЭС перекрыли Ангару. Могучая сибирская река пошла по бетонному руслу, проложенному для нее человеком. На перекрытие реки вместо предполагаемых пяти суток потребовалось лишь сорок четыре часа. За это время в бушующий проран было отсыпано 30 тысяч кубометров скального грунта.

Подвигом усть-илимских гидростроителей восхищается вся страна. На стройке состоялась митинг. Участники митинга написали письмо Центральному Комитету КПСС и Советскому правительству, в котором дали слово обеспечить пуск Усть-Илимской ГЭС имени Ленинского комсомола в 1973 году.

«Чтобы поспеть в Усть-Илимск, никак не минует Братска. А прилетев на «полюс романтиков» (так окрестили этот город поэты), можно ли не побывать на Братской ГЭС? Для нас такая экскурсия была полезной вдвойне: знакомство с крупнейшей из действующих гидроэлектростанций мира позволило увидеть будущее Усть-Илимска. Ведь новая ГЭС во многом походит на свою знаменитую предшественницу.

Управление строительства Усть-Илимской ГЭС является частью «Братскгэстроя». Но будет ли правомерным назвать Усть-Илимск точным повторением Братска? Конечно же, нет. При многих общих чертах их разделяет дистанция в десять лет. А это время не прошло даром: гидростроители научились многому.

Новая гидроэлектростанция предназначена для работы в мощном Энергообъединении Центральной Сибири (ЭЦС). В один огромный поток сольется энергия крупнейших электростанций Ангаро-Енисейского каскада и тепловых электростанций, которые создаются на базе Канско-Ачинского угольного бассейна.

Нужно ли столько электричества для Сибири? Не будут ли работать эти гиганты в полную силу? Найдутся ли потребители энергии, способные стать достойными партнерами ее производителей?

Вот данные о развитии промышленности в пределах лишь одной энергосистемы — Иркутской. Сейчас здесь строятся Ангарский и Усольский химкомбинаты, Ангарский нефтеперерабатывающий, Иркутский завод двойного суперфосфата, Иркутский и Братский алюминиевые заводы, Коршунновский и другие комбинаты, Братский лесопромышленный комплекс. Прибавьте еще потребность в дальнейшей электрификации железнодорожного транспорта и сельского хозяйства, новых городов и поселков. Словом, «аппетит» энергопотребителей растет и в ближайшие годы превысит возможности всех работающих сегодня электростанций. Вот тогда-то и придет им на помощь первые агрегаты Усть-Илимска.

Немыслимо начинать такую огромную стройку без средств механизации. И из Братска были переброшены мощнейшие строительные механизмы. До создания местной строительной базы максимально использовались предприятия братской индустрии. Но что самое главное — из Братска на Усть-Илимскую стройку пришли люди. Лучшие представители прославленного коллектива составили боевое ядро нового отряда гидростроителей. Загляните в трудовую книжку почти каждого начальника СМУ, прораба, бригадира — там есть отметка «Братскгэстроя».

Так младший брат Братска — Усть-Илимск продолжает героическую трудовую эпопею советского народа по освоению богатств Сибири.

В. БЕКЕТОВ.
[Спец. корр. «Правды»].

сая тамою книг, ды па падпісцы людзі атрымліваюць штодзённа 1348 экзэмпляраў газет і часопісаў.

Калісьці мясцовы свяшчэннік Лангвін Фармасевіч у сваім летапісу прыводзіў даныя, якія сведчаць, што былі такія гады, як, напрыклад, 1890-ы, калі смяротнасць у вёсцы была вышэйшай за нараджаемасць. Страшныя гэта былі гады. Дзеці гінулі не толькі ад хвароб, але і ад голаду.

За апошнія 10 год у Гошчаве не было выпадку, каб замерла дзіця. У вёсцы свой фельчарска-акушэрскі пункт, у якім працуюць тры медыцынскія работнікі, недалёка — у Косаве і Івацэвічах — абсталяваны ўсім неабходным бальніцы. Лячэнне ў іх бясплатнае.

За гэта і за многае іншае — за права быць гаспадаром на ўласнай зямлі, вучыцца ў школах і інстытутах, жыць шчаслівым і заможным жыццём, — ішлі на барыкады ў 1927 годзе Аляксандр Белы і Рыгор Здановіч, загінулі ад фашысцкіх куль Канстанцін Гардзейчык і Павел Андрыяшка і дзесяткі іншых. Толькі з апошняй вайны гошчаўцы не дачакаліся 75 сваіх лепшых сыноў.

Так ужо вядзецца ў нас, што эстафету бацькоў прымаюць у свае маладыя, надзейныя рукі іх дзеці. Тое, што здывавала старэйшае пакаленне ў жорсткай і суровай барацьбе, упартай, самахварнай працай маюць іх сыны і дочки. Усяму калгасу вядома імя перадавой даяркі Анастасіі Ярчак. Алена Суханосік працавала раней у калгасе свінаркай. Яна ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга. Праўленне арцелі даверыла зараз Алене Іванаўне кіраўніцтва палыводчай бригадай. Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга ўдастоен бригадзір палыводчай бригады Іван Жывічэвіч, ордэна «Знак Пашаны» — трактарыст Рыгор Васілеўскі.

Непазнавальна змянілася за гады Савецкай улады вёска Гошчава, гісторыя якой пачынаецца больш трох стагоддзяў назад. Хто толькі не ўладарыў тут! Памешчык Мікалай Тышкевіч у 1692 годзе перадаў 50 сялянскіх двароў з тысячай дзесяцін зямлі Іс-наваўшаму ў той час у Гошчаве дамініканскаму манастыру. Не вельмі ўмелі гаспадарыць на зямлі манахі. І пан Глухоўскі з Івацэвіч, скарыстаўшы момант, калі яны, напіўшыся медавухі, са-лодка спалі, спаліў манастыр, а манахаў пешчу адправіў у Слонім. Потым Гошчава за даўгі папала ва ўладанне пана Войцэха Пу-слоўскага.

Гошчава пачынаецца, калі ўязджаць у яго з боку Стаек, з новых, акуратна па-беленых цагляных домкаў, з высокіх таполяў каля школы. Пачынаецца яно з сустрэч з людзьмі, якія спяшаюцца раніцай на работу, са звонкагалосай дзетвары, што гарэзіцца на школьным двары. Усё тут сведчыць аб радасці і шчасці. Іх далі гошчаўцам Савецкая ўлада, чалавек, імя якога носіць мясцовы калгас — Уладзімір Ільіч Ленін.

М. РАДЗЮК.

яны цвёрда стаялі на сваім, высока трымалі чырвоны сцяг барацьбы за сваё вызваленне.

Нават дзеці гошчаўскія ў 1926 годзе выйшлі на дэманстрацыю. І неслі яны ў сваіх нядужых яшчэ руках заклікі: «Дайце нам школу на роднай беларускай мове!» «Не збіваць дзяцей у школе!».

Мы заходзім на прасторны школьны двор вёскі Гошчава. Чыстыя, светлыя класы. Прыгожа апрачаныя дзеці. Звініць вясёлы, радасны смех. Дырэктар школы Мікалай Банасевіч — свой. Перад вайной ён скончыў тут жа, у Гошчаве, 7 класаў. 21 чэрвеня сорок першага спраў-

лялі выпускны вечар, а 22-га пачалася вайна. Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт імя Леніна Мікалай Банасевіч скончыў пасля вайны. Разам з ім працуюць настаўнікамі ў школе дзеці былых беднякоў Пётр Ярчак, Галіна Кот, Міхал Майсейчык, Міхал Мультаў.

А наогул наша вёска, — расказвае Мікалай Васілевіч, — на інтэлігенцыю багатая. Нават 2 кандыдаты навук ёсць. Аляксей Майсейчык і Мікалай Кот. Першы ў Брэсцкім педагагічным праце, а другі — у Мінскім політэхнічным інстытуце выкладае. 106 чалавек з Гошчава атрымалі вышэйшую і сярэдняю спецыяльную адукацыю. Ёсць свае і настаўнікі, і ўрачы, і аграномы, і інжынеры, і афіцэры. Каля 500 юнакоў і дзяўчат скончылі сваю, Гошчаўскую дзесяцігодку. Ды і як не вучыцца, калі калгас пасылае сялянскіх дзяцей у інстытуты ды яшчэ стыпендыю ім плаціць.

Іван Валашчык паехаў некалі за мяжу ў надзеі зарабіць грошай, пабудаваць хату і вывесці ў людзі сына Колю.

Нічога не выйшла з гэтага ў Івана. Хату яго сыну і жонцы пабудаваў калгас. Сам Мікалай скончыў політэхнічны інстытут, стаў інжынерам, працуе зараз на Бярозаўскай ДРЭС, ток якой, дарэчы, атрымлівае і Гошчава.

У вёсцы адных толькі тэ-ловізараў больш за 130, пральных машын каля сотні набярэцца, пра радыё і гаварыць не прыходзіцца. Зараз гаспадыні памаленьку ежу ў печы гатаваць адвыкаюць. Ім газавыя пліты падавай. Ужо сем'яў з 80 іх набылі.

Вось вам і Гошчава. Вёска, у якую пры буржуазнай Польшчы ўсяго тры экзэмпляры газет прыходзіла. А цяпер толькі ў мясцовай сельскай бібліятэцы звыш 7 ты-

А колькі каштавала селяніну невялікая хацінка ў мінулым? За адзін лес на яго ўсю гаспадарку, з канём і каровай, трэба пусціць было.

Дарогі. Яны ідуць ад Гошчава ў розныя бакі — на Косава, на Івацэвічы, на Ня-хачава, а адтуль — у вялікі свет. Многае бачылі на сваім вяку гэтыя дарогі. Па іх ішлі сялянскія хлопчыкі і дзяўчынікі парабкаваць да паноў, па іх адпраўляліся за лепшай доляй у свае і чужыя далёкія краі, страціўшы надзею на шчасце дома, беззямельныя сяляне, па іх вялі ў Косава ў пастарунак на дошпы і катаванні тых, хто не скарыўся, хто змагаўся з па-

З ЧАГО ПАЧЫНАЕЦА ГОШЧАВА?

нам і за права чалавекам звацца.

Семсот гектараў гошчаўскай зямлі займалі асаднікі Трэмбіцкія, Бянецкія, Тылінскія, памешчыкі Ігнатавіч.

А ў пераважнай большасці сялян — палоскі. Вузенькія, крывенькія. Любую пераступіць можна.

Уздумалася, напрыклад, Яну Трэмбіцкаму вымасціць вуліцу. І пяць год запар кожны сялянскі двор павінен быў адпрацаваць бясплатна 50—60 дзён. Шарваркам гэта называлася. А пан Трэмбіцкі ні гроша на гэта не даў.

Здэкаваліся з простага мужыка, як маглі, і паны, і паліцэйскія. Вось супраць гэтага і паўставалі гошчаўцы — Аляксандр Белы, Аляксей Лунь, Аляксандр Шыян, Пётр Белы, Рыгор Здановіч і многія-многія іншыя. І вялі за сабой сотні такіх жа, як самі, абяздоленых і пакрыўджаных людзей. Іх кідалі ў турмы, у іх стралялі з кулямётаў у час Косаўскай палітычнай дэманстрацыі 1927 года (Рыгор Здановіч застаўся пасля гэтага без нагі), а

Гошчава стаіць ля бойкіх дарог. Легенда расказвае, што па адной з іх прыйшоў сюды смелы і мужны чалавек Гошча. Яго імем і назвалі вёску. Ёсць і другая легенда, якая тлумачыць паходжанне назвы вёскі ад слова гасць: Гасцева — Гошчава. Так яно ці інакш, зараз гэта не настолькі ўжо і важна. Важна другое: людзі тут сапраўды гасцінныя, шчырыя, сардэчныя. У кожным доме вас сустрэнуць ветліва, пачастуюць халодным хлебным квасам.

Пра квас я тут нездарма напісаў. Францішак Багушэвіч у сваім вершы «Бог не роўна дзеле» гаварыў пра беларускага селяніна, што ён

...хлебча квас і лебяду, разам жывець і есць з свінкай, з канём разам п'ець ваду.

Быў такі час, гаротны і цяжкі, калі акрамя квасу ды бульбы ў мундзірах на стале ў селяніна нічога не было. Зараз у любога гошчаўца — і сала ёсць і да сала. А калі трэба — нядзеля ці свята якое, або проста добры знаёмы ў хату завітае, — дык тут ужо і без чаркі ніяк не абыйдзеца.

А квас — рэч таксама нядронная. Асабліва ў спякотлівы летні дзень.

Гошчава — вёска вялікая. Галоўная яе вуліца цягнецца кіламетраў на два—два з палавінай. Пасля вайны ўзнікла і забудавалася яшчэ некалькі вуліц. Дамы тут дабrotныя, прасторныя, шмат цагляных. Давайце зойдем у лобы з іх, хаця б да Міхала Майсейчыка. Бацька яго, Сяргей Майсейчык, у трыццаціх гадах паехаў шукаць шчасце за акіяна. Галеча, нястачы прымуслі зрабіць такі крок. Не ад добра ж людзі родны дом, абжыты кут пакідаюць.

Па-другому жыве сын Сяргей Майсейчыка. Ён працуе ў калгасе будаўніком. У бригадзе Міхала лічаць майстрам на ўсе рукі. Будавала бригада дамы пенсіянерам Ганне Мялькевіч і Антаніне Раманавай. Калгас такое рашэнне прыняў — добрым працаўніцам, заслужыўшым права на адпачынак, узвесці дамы за сродкі сельгасарцелі. Дык жанчыны нахваліцца будаўнікамі не маглі.

Такой хаце веку не будзе, — гаварыла Ганна Мялькевіч. — Як шклянка дом...

Міхал МАЙСЕЙЧЫК з дочкамі. Гэта яго бацька ў 30-я гады выехаў шукаць шчасця за акіяна.

Калгасны садавод Аляксей ЛУНЬ.

Выкладчык Брэсцкага педагагічнага інстытута Аляксей МАЙСЕЙЧЫК на адпачынку ў роднай вёсцы.

Фота М. Пархоміна.

ДАРАГІ

ГОСЦЬ

З КАНАДЫ

Генеральнага сакратара ФРК і рэдактара «Вестніка» Рыгора Раманавіча Акулевіча добра ведаюць нашы землякі ў Канадзе. Ведаюць яго і ў Беларусі — на яго Радзіме. Ён жадае гасць у Вялікай Кракотцы, вёсцы, якую быў вымушаны пакінуць у дваццатыя гады, у сталіцы рэспублікі Мінску.

Гэтым летам Рыгор Акулевіч па запрашэнню Беларускага таварыства па культурных сувязях з суседзямі за рубяжом разам з жонкай Добай гасці ў Беларусі. Паважаныя госці адпачывалі ў санаторыі «Нарач», пабывалі на Слонімшчыне, сустрэліся з грамадскімі дзеячамі, рабочымі, калгаснікамі, прадстаўнікамі праваславаўнай царквы і сябрамі па эміграцыі. Прыемныя сустрэчы адбыліся ў Таварыстве.

Не абмінуў Рыгор Раманавіч і рэдакцыю газеты

«Голас Радзімы». У гутарцы з супрацоўнікамі рэдакцыі ён раскажаў шмат цікавага з жыцця і працы Федэрацыі рускіх канадцаў і яе органа газеты «Вестник».

— У рэдакцыю часта звяртаюцца нашы чытачы з рознымі пытаннямі і скаргамі, — сказаў рэдактар «Вестніка». — Шмат эмігрантаў не ведаюць добра англійскай мовы і законаў краіны. Рэдакцыя дапамагае гэтым простым людзям сваімі парадамі, калі трэба, становімся ў іх абарону.

— А мы думалі, што ў рэдакцыю вашай газеты не прыходзяць скаргі.

— О, яшчэ колькі! — усміхаецца рэдактар «Вестніка». — У рэдакцыю звяртаюцца за дапамогай нават у рашэнні сямейных спраў. А нек гучыць звоняць да мяне на кватэру, пытаюць жонку: «Дзе Акуле-

віч?» — «А ў чым справа?» — «Ды вось мы тут спрачаемся: якая глыбіня і шырыня Байкала».

Што ж, і на такое пытанне трэба адказаць.

Госць з цікавасцю агледзеў стэнд «Наш шчыры сябра ФРК», які адлюстроўвае развіццё культурных сувязей з землякамі ў Канадзе.

У заключэнне работнікі рэдакцыі пажадалі Рыгору Раманавічу і яго жонцы шчаслівага вяртання ў Канаду і папрасілі перадаць сардэчныя прывітанні членам ФРК і чытачам «Вестніка».

У часе прыёмнай і сардэчнай гутаркі наш фотакарэспандэнт зрабіў здымак, які мы і змяшчаем сёння.

НА ЗДЫМКУ: рэдактар «Вестніка» Рыгор Акулевіч (у цэнтры) у час сустрэчы ў рэдакцыі газеты «Голас Радзімы».

PAGES FROM LENIN'S LIFE

(For the beginning see issues Nos. 10, 11, 15—18, 22—25, 28, 32)

STYLE OF WORK

Lenin perseveringly taught the masses to administer the state and master the techniques in the dispatch of business. He fought red tape, the formal approach and a callous attitude to working people's needs and interests. He set a personal example in organization. Meetings of the Council of People's Commissars under his chairmanship were always orderly and businesslike. He never arrived a moment late. Speakers were given no more than three to five minutes. Lenin required that the speakers present accurate, verified facts, figures and clear-cut propositions. He had no patience with generalities, vague statements and indefinite and inaccurate information. He always paid attention to statements by men who had come from the localities, heard out the opinions of rank-and-file workers, and was always willing to appoint fresh people to commissions and give them special assignments.

Lenin put a high value on collective work and encouraged it. He was opposed to decisions on important questions being taken without discussion in the Party Central Committee or in the Council of People's Commissars. He always strove for all-round discussion of such questions and a collective settlement. He believed collectivism to be the most important principle in Party and state leadership.

At the same time, Lenin explained that collective leadership did not exclude, but in fact implied, strict personal responsibility for every assignment. He demanded of every government and Party worker initiative, a strict sense of personal responsibility, a careful check on the observance of Soviet laws and decrees, and the verification of how things shaped out in

practice, as he liked to put it. He set especially high standards for Communists.

Lenin emphasized that Party members enjoy no advantages or privileges over the other working people, but they have greater responsibilities.

He relentlessly exposed shortcomings in the work of Soviet establishments, and urged that a resolute struggle be waged to eradicate the survivals of the past and purge the state apparatus of every trace of extravagance. He worked to streamline the apparatus and make it less costly, teaching the men and women to take a new socialist attitude to their work and their duties, and strictly abide by Soviet laws.

Lenin required that Government and Party workers should display strict discipline, and was himself a model in this respect. He felt duty bound to carry out the Party's decisions, and said that those who committed breaches of Party discipline were helping the Party's enemies.

Lenin insisted that Soviet laws and rules of socialist social life were binding on all, and never allowed these rules to be broken by anyone.

He had a remarkable set of human qualities: he was modest, unaffected and considerate. He disliked being praised or glorified.

Lenin always showed great attention to letters and complaints from working people, and taught Soviet officials to do the same. He asked for reports within 24 hours on all complaints received in written form by the Council of People's Commissars, and within 48 hours, in the case of oral complaints. He insisted that the action taken on every complaint should be carefully checked.

In his last articles, he returned again and again to the need for a peaceful foreign policy, a persistent fight for peace, for business ties with the capitalist countries, and for economic competition between the socialist and capitalist countries. Lenin was quite sure that socialism, being the more progressive system, would ultimately triumph in all

countries. But he also called for alertness and efforts to strengthen the country's defences and the Red Army.

DEATH OF LENIN

In early March 1923, Lenin's health deteriorated sharply and in May he went back to Gorki. The Party, the workers and peasants waited eagerly for bulletins on their leader's health. There was some improvement in midsummer, and on October 19th he came to the Kremlin in Moscow.

Eyewitnesses recount how Lenin spent that day. He went to his flat, looked into the meeting hall of the Council of People's Commissars, which was next door, stood for a while gazing about him, then went to his office, took a few books from his library and walked out into the Kremlin grounds. He got into a car and drove along Moscow's main streets, dropping in at the All-Russian Agricultural Exhibition, all of which took about two hours. He seemed to be taking leave of Moscow.

On January 21st, 1924, at 6.50 p.m. Lenin died of a brain haemorrhage.

The Party's Central Committee issued a message to the people which said: «The man is dead under whose militant leadership our Party, amid the smoke of battle, hoisted with a firm hand the red banner of October throughout the country, swept away the resistance of the enemies and firmly established the supremacy of the working people in former tsarist Russia. The founder of the Communist International, the leader of world communism, the love and pride of the international proletariat, the standard-bearer of the oppressed East and head of the worker's dictatorship in Russia is dead».

The sorrowful news quickly spread across the country and the world.

On January 23rd, the coffin containing Lenin's body was carried from Gorki to Moscow and laid in the Hall of Columns of the Trade Union House. Despite the bitter cold, hundreds of thousands of workers and peasants, Red Army men and office workers, delegations of working people from every part of the Soviet Union, adults and child-

ren, filed past his coffin for four days and nights to pay their last respects to the great man. The people's grief was boundless.

On January 26th, the Second All-Union Congress of Soviets met at the Bolshoi Theatre in memory of the working people's leader and teacher. The Congress passed a decision on perpetuating Lenin's memory, and issued a message to the working people of the world. It emphasized that the broad and massive spread of Lenin's works, which carried the ideas of communism to the whole world, would be the best monument to Lenin.

At the request of the workers of Petrograd, the Congress renamed that city Leningrad.

Lenin's funeral was held at 4.00 p.m. on January 27th, and the coffin containing his body was placed in a special mausoleum in Red Square.

There was profound grief as the Soviet people took leave of their leader. The proletariat of the world downed tools for five minutes; factories and plants stopped working, and trains and cars stopped running, as the working people of the whole world said farewell to their leader, teacher, best friend and champion.

Lenin's death was a great loss to the Party, the Soviet working class and the international working class and communist movement. To make up for this terrible loss, the Party rallied even closer round the Central Committee, and the working class, the working people, round the Leninist Party. Tens of thousands of workers applied for membership in Lenin's Party. Within a few weeks, over 240,000 workers had joined the Party.

The Communist Party of the Soviet Union, which Lenin created and tempered, is leading the Soviet people along Lenin's way, always mindful of his precepts, remaining loyal to his teachings, and developing them in the light of fresh experience.

Lenin left the Communist Party of the Soviet Union and the international communist movement the legacy of a great revolutionary doctrine which is called Leninism.

(To be continued)

МІЖНАРОДНЫЯ СУВЯЗІ БЕЛАРУСКОЙ МОЛАДЗІ

У Мінску адбыўся пленум Камітэта маладзёжных арганізацый БССР.

Камітэт маладзёжных арганізацый БССР устанавіў і падтрымлівае сувязі са шматлікімі дружэлюбнымі і прагрэсіўнымі маладзёжнымі арганізацыямі больш дзвядцят краін свету. Павялічыўся прыём афіцыйных дэлегацый. Толькі за два гады рэспубліку наведала каля 400 дэлегатаў з 27 краін свету.

Праводзяцца і іншыя мерапрыемствы. У іх ліку — пасяджэнне савецка-балгарскага клуба творчай моладзі, лагер дружбы моладзі СССР і ГДР, сумесны паход савецкай і польскай моладзі па месцах баёў Савецкай Арміі і Першай дывізіі Войска Польскага імя Тадэўша Касцюшкі, паездка па рэспубліцы маладых журналістаў сацыялістычных краін.

Намнога павялічыўся турысцкі абмен. За чатыры гады амаль 3 500 прадстаўнікоў беларускай моладзі пабывала ў краінах усіх кантынентаў свету. За гэты ж час 3 400 турыстаў больш чым з 30 краін пабывалі ў Беларусі. Пашырыўся таксама абмен творчымі, мастацкімі і спартыўнымі калектывамі.

Свята самадзейнага мастацтва

«Дружба народаў СССР» — так называецца свята самадзейнага мастацтва ў Рязані. Туды ўжо адбылася група дыпламантаў і лаўрэатаў самадзейнасці нашай рэспублікі. Сярод іх салісты народнага ансамбля танца Мінскага трактарнага завода «Лявоніха», прадстаўнікі самадзейнасці Палаца культуры прафсаюзаў Беларусі, аўтазавода і іншых калектываў.

МЫСЛИ, ВЫСКАЗАННЫЕ ВСЛУХ

Разные бывают встречи: продолжительные и кратковременные, радостные и грустные, случайные и запланированные, запоминающиеся надолго и такие, о которых вскоре забываешь.

Но какими словами можно описать встречу человека с Родиной, которую он не видел несколько десятков лет? А встречу с мечтой детства — родиной родителей?.. Ведь это не только туристская поездка, не просто знакомство со страной, а сложный процесс познания земли отцов, людей, которые на ней живут, любят, трудятся и мечтают, их быта и прав.

У меня в руках небольшой блокнот, с первой и до последней страницы заполненный короткими записями. Это заметки о встречах с нашими соотечественниками из Соединенных Штатов, большая группа которых гостила в нашей столице в середине августа, некоторые мысли, высказанные ими вслух. Давайте перечитаем страницы блокнота.

«ЧЕРЕЗ НЕСКОЛЬКО ЛЕТ ИХ БУДЕТ ТРИДЦАТЬ»

В вестибюле гостиницы «Юбилейная», где остановились туристы, мое внимание привлек мужчина средних лет невысокого роста. Его внешность показалась мне знакомой. Энергичные, точно рассчитанные движения, приятный открытый взгляд серых глаз и эта тоненькая полоска усов. Неужели...

Уже не сомневаясь, я подошел к человеку и сказал: — Здравствуйте, Григорий Константинович.

Какое-то мгновение он смотрел на меня удивленно и даже немного настороженно, затем широко улыбнулся: — Здравствуйте. Простите, не узнал вас сразу.

С Григорием Межоховым мы встречались в 1967 году, когда в составе группы туристов он посетил нашу столицу.

— Правда, в тот раз я был в Минске всего один день, — вспоминает Григорий Константинович. — Мои родные и родственники Евгении, моей жены, живут в Лигве.

Получив разрешение представителя «Интуриста», мы отделились от группы и несколько дней гостили у родных. Так что вашего города мы тогда почти не видели. Вот и решили в этот раз с Евгенией как бы распределить обязанности: она поедет в родные места, а я останусь в Минске.

Общительный и веселый Григорий Межохов был душой группы. Некоторые туристы в шутку называли его «наш батяка», хотя по возрасту он был значительно моложе многих из них. Выступая на товарищеском ужине, устроенном Белорусским товариществом по культурным связям с соотечественниками за рубежом и редакцией газеты «Голас Радзімы» в честь наших гостей — друзей «Русского голоса», Межохов сказал:

— Очень многие наши друзья из Вест Хартфорда, города, где я живу, хотели бы приехать на Родину. Но не всем позволяют здоровье и средства. Перед отъездом к нам в дом приходили десятки людей. Они просили передать привет родным местам и привезти хоть горсть родной земли. Особенно запомнились слова одного нашего земляка: «Мы только телом здесь, а душа наша на Родине».

Правда, есть еще люди, которые слушают «доброжелателей» и боятся ехать в Советский Союз. Кроме того, сильно влияние буржуазной пропаганды. О вашей стране

пишут всякие небылицы. Но с каждым днем все большее число людей начинает узнавать правду о Советском Союзе. И в этом немалая заслуга наших земляков, которые посещают Родину. Я уверен, что правдивые рассказы тех, кто сейчас приехал с нами, сделают свое доброе дело и помогут очень многим узнать правду о вашей действительности.

Два года тому назад, покидая нашу гостеприимную столицу, я обещал приехать снова и привезти с собой не скольких земляков из нашего города. Я выполнил это обещание. В нашей группе 55 человек, и каждый пятый — это житель Вест Хартфорда. Думаю, что через два года их будет тридцать.

Так появилась в блокноте эта запись.

«УВИДЕТЬ СВОИМИ ГЛАЗАМИ»

Их всегда видели вместе: во время посещения тракторного завода и на приеме в Белорусском товариществе, в музее Великой Отечественной войны и в колхозе «Родина» Несвижского района. Самая старшая из троих Софья Максимовна Мороз. С нею дочь Нина и внучка Мария.

В 1912 году шестнадцатилетняя Софья приехала в Минск. Она хотела стать портнихой. Но в дореволюционном Минске ей не удалось приобрести специальность. Узнав от знакомых, что есть страна Америка, где требуются рабочие руки, она решила поехать за океан.

— Тяжело было в Америке в те годы, — вспоминает Софья Максимовна. — Особенно бедствовали выходцы из России: предприниматели, пользуясь тем, что почти все наши земляки не знали английского языка, предлагали им самую низкооплачиваемую работу.

Затем судьба Софьи сложилась, как и у тысяч других наших земляков: первая мировая война навсегда задержала ее в Соединенных Штатах.

— И все эти годы, — продолжает Софья Максимовна, — самой заветной мечтой было увидеть родную Беларусь.

Эту любовь к родной земле она привила своим детям Нине и Василию.

Самая младшая из троих — Мария Мороз. Очень симпатичная, с милой улыбкой, она как-то сразу располагает к себе. Меня удивило ее знание русского языка.

— Ничего удивительного, — улыбаясь, замечает Мария. — У нас дома говорят по-русски. Родители часто рассказывали мне о вашей стране. Возможно, их рассказы

и повлияли на выбор моей будущей профессии — я занимаюсь на третьем курсе университета на русском отделении. Знание русского языка дает мне возможность читать литературу о Советском Союзе, но я всегда мечтаю приехать в вашу страну и увидеть все своими глазами. Поэтому, когда мои родители предложили мне поехать вместе с бабушкой и тетей в СССР, я была очень рада. Как говорится в восточной поговорке, лучше один раз увидеть, чем сто раз услышать.

Этот разговор состоялся в первый день пребывания туристов в Минске, а приблизительно через неделю женщины уже делились своими впечатлениями.

— Я понимаю, — говорит Софья Максимовна, — что наших молодых туристов не удивляет, например, тот факт, что в Белоруссии выпускаются трактора и огромные автосамосвалы, что Белоруссия производит искусственные ткани и минеральные удобрения, но нас, представителей старшего поколения, это просто поражает. Нам даже теперь, когда мы все увидели собственными глазами, не верится, что мы на той же земле, которая в годы нашей молодости была бедной и отсталой.

Нина, извинившись, перебивает мать:

— Мама много рассказывала нам о Белоруссии, о Минске. Но я думаю, она сейчас не обидится, если я скажу, что ее рассказы соответствовали вашей действительности несколько десятков лет тому назад.

Софья Максимовна улыбается и тихо говорит:

— Согласна, дочка, согласна. — А затем, помолчав немного, продолжает: — На меня большое впечатление произвело посещение колхоза «Родина» Несвижского района. Председатель колхоза Алексей Михайлович Тюриш познакомил нас со своим огромным хозяйством. Колхоз занимает площадь свыше 5 тысяч гектаров. Все полевые работы механизированы. Но мне особенно понравилось то, что колхозники имеют возможность культурно отдыхать. У нас в Америке некоторые говорили, что нам даже не покажут деревню, ибо там грязь, а люди одеты очень плохо и чуть ли не умирают с голода. Нам же не только показали деревню (я имею в виду и то, что многие побывали в родных местах), но и рассказали о ней. А что касается сказок о голоде в советской деревне, то лучшим доказательством обратного явился обед, устроенный для нас в колхозе. В чистой березовой роще, на поляне, был накрыт один большой общий стол. И чего там только не было! Как говорят

белорусы, была чарка и до чарки.

Мария, до сих пор внимательно слушающая бабушку, говорит:

— Я не знаю, какой была Белоруссия раньше, но я знаю из истории, что по этой земле прошла разрушительная война. Мы посетили мемориальный комплекс Хатынь. На этом месте до войны была деревня, которую фашисты сожгли вместе со всеми жителями. И поэтому после освобождения ее некому было восстанавливать. Мы узнали, что в Белоруссии 136 таких деревень. Теперь мы видим вашу прекрасную столицу, ваши восстановленные города и села,

и я удивляюсь энергии ваших людей, их любви к жизни. Мне нравится их заботливое отношение друг к другу.

Но с особым вниманием в вашей стране относятся к детям. В этом мы имели возможность убедиться во время посещения одного из пионерских лагерей. Там созданы все необходимые условия для отдыха и воспитания детей. С ними работают опытные педагоги, которые изо дня в день воспитывают в детях такие черты, как честность, чувство долга, коллективизм. Мне, как будущему педагогу, было интересно и полезно познакомиться с этой стороной вашей жизни.

В. МЕЛЕШКО.

На снимках сверху:

Друзья «Русского голоса» в Доме-музее I съезда РСДРП.

На священной земле Хатыни.

Софья Максимовна МОРОЗ (справа) с внучкой Марией и дочерью Ниной.

Снимки слева:

Обед в колхозе «Родина».

Первый секретарь Несвижского райкома партии Ким СИНЧИКИН беседует с земляком из США Григорием ПОЛЕШУКОМ.

Фото В. КИТАСА.

РУЖЫ ДРУЖБЫ

«Беларускі ансамбль танца паказаў тонкае харэаграфічнае мастацтва і віртуозную тэхніку, багатыя маляўнічыя касцюмы, майстэрства танцораў і выдатны аркестр. Усё гэта ў цэлым садзейнічала поспеху ансамбля, у якім музыка і танец перадавалі то рамантычны сум, то сапраўды перапаўняючую вяселісць», — так пісала бельгійская газета «Нувель газет» аб канцэрце Дзяржаўнага ансамбля танца БССР у горадзе Шарлеруа. Дваццаць дзён знаходзіліся мы ў вялікай паездцы па Бельгіі і Галандыі. Дзяржаўны ансамбль танца БССР пабыў у Шарлеруа, Антверпене, Льежы, Монсе, Остэндзе і, зразумела, у Бруселі і Амстэрдаме. Усе дваццаць дзён прымалі нас з захапленнем. Эпітэты «тонкае мастацтва», «віртуозная тэхніка» «майстэрства» ўвесь час мільгала ў бельгійскіх і галандскіх газетах пасля нашых канцэртаў.

Трэба сказаць, што такая вялікая група беларускіх актэраў (а нас было 70 чалавек) у гэтых краінах была ўпершыню. Да гэтага часу бельгійцы і галандцы аб беларускім мастацтве мелі даволі цьмянае ўяўленне. Першы канцэрт далі ў горадзе Шарлеруа. Гэта ў 60 кіламетрах ад Бруселя. Зала опернага тэатра, дзе адбыўся канцэрт, была перапоўнена. Білеты былі прададзены задоўга да пачатку гастролі. Асабліва цёпла глядачы прымалі беларускія танцы «Лявоніха», «Лянок», «Беларуская кадрыль», «Мяцеліца» і, зразумела, «Тачанку».

Наконт «Тачанкі» ў кіраўніцтва ансамбля былі некаторыя сумненні: як успрыме зарубезны глядач гэты танец, поўны рэвалюцыйнага агню? Выканаўцы выходзіць у чырвонаармейскай форме. Аднак пры

першым жа іх з'яўленні сумненні нашы былі развеяны. Глядач сустрэў выхад танцораў громам апладысмантаў. Некаторыя танцы давалася не толькі паўтараць, але выконваць тройчы. Пасля канцэрта глядачы паднеслі нам карціну руж.

У Бельгіі ансамбль даў дзевяць канцэртаў. Трэба сказаць, што тут з вялікай павагай ставіцца да савецкага народа. Гэта мы адчувалі на працягу ўсяго нашага знаходжання: і на канцэртах, і ў час шматлікіх сустрэч. Не магу забыць такі факт. Калі мы аглядалі Брусель і знаходзіліся ў раёне Гранд-Пляс, нам паказалі дом, у якім некалі жыў, знаходзячыся ў эміграцыі, Ул. І. Ленін. Аб гэтым многія тут ведаюць, ахвотна раскажваюць, а дом называюць не інакш як «Домам Леніна», хоць ніякіх мемарыяльных дошак на ім няма.

Гэтак жа цёпла, як у Бельгіі, сустракалі нас і ў Галандыі. З адной краіны ў другую мы пераязджалі на аўтобусах. У Амстэрдаме ў тэатры «Карэ» далі восем канцэртаў пры перапоўненай зале. Амстэрдамскія газеты з прычыны нашых гастролі друкавалі артыкулы з загаловамі праз усю паласу, набранымі буйным шрыфтам: «Вялікая еўрапейская прэм'ера нацыянальнага ансамбля танца Беларусі», «Багата, маляўніча, выдатна!», «Брава, беларусы!».

Галандыя — краіна кветак. Цюльпаны экспартуюць адсюль ва ўсе краіны свету. На плошчах, вуліцах растуць цудоўныя гіяцынты, нарцысы. Мы там былі ў пару самага цвіцення. Наведалі вядомы парк «Кейкенхорф», які знаходзіцца ў 25 кіламетрах ад Амстэрдама. Тут вырошчваюць каля 200 гатункаў цюльпа-

наў, нарцысаў і гіяцынтаў. Цікава, што тут растуць кветкі пад назвай «Вялікі тэатр», «Галіна Уланава», «Юрый Гагарын».

За два дні да ад'езду з Галандыі мы пабывалі ў горадзе Амсфордзе. На яго ўскраіне знаходзіцца могілка, дзе пахаваны савецкія воіны, расстраляныя фашыстамі ў канцлагеры. На велізарным дзесяціметровым камені высечаны словы: «Венная слава савецкім воінам, якія загінулі ў баях з нямецка-фашысцкімі захопнікамі. Тут пахавана 900 савецкіх ваеннапапалонных». Пасля ўскладання вяноў да падножжа помніка мы пазнаёміліся з дырэктарам могілак панам Янсенам. У гады вайны ён працаваў тут трунаром. Многім нашым ваеннапапалонным, якія пры расстрэле былі толькі ранены, ён выратаваў жыццё. На другім канцы могілак знаходзіцца магіла памёршых галандцаў. Калі ў дзень памінання мёртвых — 4 мая — людзі прыходзяць на могілкі, Янсен заўсёды ідзе на магілу савецкіх воінаў.

— Мае хлопцы там адны, — гаворыць ён, — а ў галандцаў многа родных.

За час падарожжа мы сустрэлі не аднаго сапраўднага сябра нашай краіны. Любоў простых людзей да Савецкага Саюза мы адчувалі ўсюды — і на канцэртах, і на вуліцах, і нават ў гасцініцы. А за добра плацяць добром. Наш ансамбль танца зрабіў усе, каб у бельгійцаў і галандцаў на доўга захавалася памяць аб беларускім мастацтве, аб беларусах.

Аркадзь АСТРАМЕЦКІ,
заслужаны артыст БССР.

Удзень яны вучацца. А вечарам у Рэспубліканскім доме культуры прафтэхасветы іх не адрозніш ад прафесіянальных артыстаў. Канцэрты прыносяць вялікае задавальненне і тым, хто аддае вольны час мастацтву, і тым, хто прысутнічае ў зале. **НА ЗДЫМКУ:** рэпэціруе вакальна-інструментальны ансамбль «Мара» дома культуры прафтэхасветы. Фота К. ЯКУБОВІЧА.

УЗАЕМНАЕ ЎЗБАГАЧЭННЕ

Каля трох тысяч разоў сёлета сустракаліся пісьменнікі Беларусі са сваімі чытачамі. Аб кожнай з гэтых сустрэч падрабязна раскажвае на сваіх старонках альбом справаздач, заведзены ў Саюзе пісьменнікаў рэспублікі. Геаграфія іх ахоплівае самыя аддаленыя раёны, прамысловыя цэнтры, новабудуёлі Беларусі. Дні мастацтва ў піянерскіх лагерах, дні паэзіі на прадрпрыемствах, у сельскіх клубах — такія формы шэфскіх сувязей творчай інтэлігенцыі з рабочым класам і сялянствам.

Стала традыцыяй на Мінскім заводзе вылічальных машын імя Арджанікідзе кожны другі аўторак месяца праводзіць дзень паэзіі. У гасці да стваральнікаў «разумных машын» прыходзяць паэты і пісьменнікі. Ва ўсіх цэхах у гэты дзень гучаць радкі з любімых твораў у выкананні аўтараў і чытачоў, праходзяць задушэўныя шчырыя гутаркі аб савецкай літаратуры.

Сталі папулярнымі сустрэчы чытачоў з аўтарамі і героямі кніг. Рабочым доследна-механічнага завода Мінпрамбуду БССР на доўга запамінацца гутаркі з героямі Мінскага падполля, аб подзвігах якіх раскажаў Іван Ноўкаў у кнізе «Руіны страляюць ва ўпор». Многія, хто прысутнічаў на той сустрэчы, здолелі набыць гэ-

тую кнігу з аўтографам аўтара і герояў падполля для сваіх бібліятэк.

З творчай паездкі па палескаму краю вярнуліся пісьменнік Аляксей Слесарэнка і народны артыст ССРС, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі выканаўца ролі Ул. І. Леніна ў спектаклях Беларускага акадэмічнага тэатра імя Я. Купалы П. Малчанаў.

Вялікая група пісьменнікаў сумесна з работнікамі Літаратурнага музея Янкі Купалы збіраецца адправіцца ў дарогу па раёнах рэспублікі з перасоўнай выстаўкай беларускай кнігі, у кастрычніку сумесна з пісьменнікамі РСФСР беларускія літаратары правядуць рад сустрэч і канферэнцый на прадрпрыемствах, будоўлях, у калгасах і саўгасах пад дэвізам «Роскавіт лінскай дружбы народаў». Перад чытачамі кнігі «Мы славім Леніна, мы славім партыю» выступляць Сяргей Грахоўскі, Ніл Гілевіч, Еўдакія Лось, Аляксей Зарыцкі, Алесь Бачыла, Генадзь Бураўкін, Анатоль Вярцінскі, Анатоль Астрэйка.

Шэфскія сувязі, дружальныя кантакты паміж беларускімі пісьменнікамі і калектывамі прадрпрыемстваў, будоўляў, калгасаў і саўгасаў, якія мацнеюць з году ў год, узаемна ўзбагачаюць літаратараў і чытачоў.

СКАРБЫ ПАЛЕССЯ

«Ляцела страля ўздоўж сяла!» — гаворыцца ў адной нашай старадаўняй беларускай песні. Вядома, што страля не лятала па кругу. Сяло, відаць, было прамое. Ёсць у нас і цяпер такія вёскі, напрыклад, Козікі. Мне падказалі, што ў гэтай вёсцы можна запісаць шмат цікавых песень.

Днём людзі працуюць. Прайшоў вуліцу і нідзе нікога не заўважыў. Зайшоў у бібліятэку.

— Ну і вёска ў вас, як праспект, прамая! — дзялюся ўражаннямі з бібліятэкаркай Валіяй Краўчэня.

— А песень цяпер днём вы не запішаце! — гаворыць Валя. — Пачакайце, вечарам людзі прыдуць з работы, і я вам ахвотна дапамагу.

Сядзім і пералічваем па пальцах лепшых спевакоў у вёсцы: Несцер Краўчэня, Раман Сявец, Мікалай Краўчэня, Анастасія Краўчэня, Таццяна Басалай, Надзя Басалай... Прозвішчы ведаем. Засталося галоўнае — знайсці дарогу да сэрцаў гэтых людзей.

— Чый гэта новы дом — самы лепшы ў Козіках? Ці не старшыня ў ім жыве?

— Не, гэта пабудавала даярка Таццяна Басалай, — гаворыць Валя.

Рашылі пагаварыць з Таццянай Савельеўнай і сабрацца ў яе дома.

Першым прыйшоў Несцер Іосіфавіч Краўчэня, былы партызан, удзельнік рэвалюцыйнага руху ў Заходняй Беларусі, былы старшыня сельскага Савета.

— Мiane доўга прасіць не трэба! — сказаў Несцер Іосіфавіч. — Што вам праспяваць?

— Гавораць, што вы ведаеце рэвалюцыйныя песні.

Несцер Іосіфавіч устаў, расправіў плечы і пачаў:

Мы самі копали могилы
себе,
Готовы глубокие ямы.
Мы станем пред ними на
самом краю:
Стреляйте вернее и прямо.

Пусть в сердце вонзится
жестокый свинец,
Горячею кровью залетится.
Но сердце не дрогнет
и примет конец.

Оно лишь для родины

бьется.

Потым спявала Ганна Сявец:

Зажурылася крутая гара,
Што не ўрадзіла шаўкова
травы.

Шаўкова трава —
то маці мая...

Добры быў пачатак. З лёгкай рукі Несцера Іосіфавіча людзі, якія прыходзілі да нас, былі не толькі багатыя талентамі, але і шчодрыя. Песням, казкам і частушкам, здавалася, не будзе канца. Нехта ўспомніў песню пра Амерыку.

— Ці не гэту? — спытаў я:

У нядзелю, нядзеленьку,
У нядзелю святую
Ой, сяду ж я, паеду я
У Амерыку тую...

— Во, гэта ў вас ужо запісана! — казалі мне.

— Але ці так я запісаў? Можна, у вас інакш спяваюць? — і чытаю далей:

Як забачыў таварыша
Да й з роднага краю:
«Ратуй мяне, таварышу,
Я грошай не маю».

«Як жа ж маю, таварышу,
Цябе ратаваці —
Трэба меці конску сілу,
Па-сабачы спаці».

Трэба меці конску сілу,
Па-сабачы спаці,
Тады, мілы, ты забачыш,
Як цэнты зарабляці...»

— Усё так, як і ў нас спяваецца, — казалі мне. Пацікавіліся, ад каго я запісаў.

О, гэта быў выдатны спявак. Колькі ён ведае песень! Завуць яго Мікалай Іванавіч Хлебус, жыве ў вёсцы Чэньцічы, што на Піншчыне. Шмат ёсць у нас у Беларусі выдатных спевакоў, шмат трэба нам яшчэ запісаць песень. Таму, развітаўшыся з жыхарамі Козікаў, я адправіўся далей па Брэстчыне збіраць матэрыялы для нашай фальклорнай экспедыцыі.

В. СКІДАН,

навуковы супрацоўнік
Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і
фальклору АН БССР.
Івацэвіцкі раён.

**ТЫДЗЕНЬ
БЕЛАРУСКАЙ
КУЛЬТУРЫ
Ў ФІНЛЯНДЫІ**

З 12 па 19 кастрычніка адбудзецца тыдзень беларускай культуры ў Фінляндыі. У тыдні прымуць ўдзел дэлегацыя дзяржаўна-культурнай групы Дзяржаўна-народнага хоры рэспублікі, вядучыя салісты Беларускага акадэмічнага тэатра оперы і балета, эстрады ансамбль «Тоніка». Адначасова ў Фінляндыю выедзе турысцкая група работнікаў літаратуры, мастацтва, навукі і актывістаў Беларускага аддзялення таварыства «СССР — Фінляндыя».

У краіну тысячы азёр прадастаўнікі беларускага народа павязуць з сабой спецыяльныя канцэртныя праграмы, выстаўкі дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва, народных промыслаў, мастацкага шкла, сувеніраў, кінафільмы, радыё- і тэлевізійныя перадачы, фотавыстаўкі. За час тыдня фінскі народ зможа бліжэй і глыбей пазнаёміцца з дасягненнямі нашай рэспублікі ва ўсіх галінах яе культуры.

ЯК ДАЊІЛА ЖУК СТАЎ ГРАМАДЗЯЊІНАМ ЗША

Даніла Жук са сваёй жонкай увайшлі ў залу, дзе ўжо сабралася каля дзюхсот чалавек мужчын і жанчын. Гэта былі новыя грамадзяне Злучаных Штатаў. Яны нядаўна прынялі амерыканскае грамадзянства, а сёння па выкліку прыйшлі паўтарыць калектыўную прысягу. Даніла з жонкай паўтаралі ўсё тое, што рабіла маса людзей у зале: то яны паднімаліся, то прыкладалі рукі да сэрца...

З'явіўся на сцэне нейкі афіцыйны чалавек, шпэт пранёсся, што гэта суддзя. Ён гаварыў доўга пра прывілеі тых, хто стаў грамадзянінам Злучаных Штатаў.

— Кожны з вас зараз зможат атрымаць гарадскую, штатную ці нават дзяржаўную працу. Вы паўнапраўныя грамадзяне гэтай краіны. Вы нават можаце быць выбранымі ў кангрэс, сенат, — закончыў суддзя.

— Нават прэзідэнтам! — нехта надта громка выкрыкнуў на ўсю залу.

— Нават прэзідэнтам, — паўтарыў суддзя з кіслай усмешкай на твары.

Гром воплескаў раздаўся ў зале. Праз пару хвілін яна апусцела.

На дварэ стаяла цёплае веснавое надвор'е. Станавілася душна. Таму Даніла даў прапанову сваёй жонцы зайсці ў Цэнтральны парк, які быў тут жа пад бокам, пасядзець, сабрацца з думкамі, а пазней што-небудзь перакучыць. У парку бегалі дзеці, спявалі птушкі.

— Ну, вось мы і грамадзяне Злучаных Штатаў. Я нават магу быць выбраным у кангрэс, знайсці дзяржаўную працу. Не, жонка, я табе не адзін раз казаў, што быць грамадзянінам вялікіх і магутных Злучаных Штатаў — гэта не жарты. Чалавеку адчынена дарога, ты разумееш мяне, адчынена, кажу, дарога...

У сэрцы Данілы сапраўды бліснула радасць, з'явіўся святочны настрой. Яму на хвіліну здалася, што і жыццё на свеце лягчэй стала. На хвіліну згладзілася ўсё цяжкае, чорнае ў гэтай краіне.

— Сенатарам або кангрэсменам ты не будзеш, а ад таго месца, на якім сядзіш, вышэй не падскочыш, адно толькі добра будзе, што не патрэбна кожны год першага студзеня рэгістравацца як чужынцам, — адказала жонка.

— Гэта само сабою зразумела, — дадаў Даніла, — але ў нас дзеці, іх будучыня таксама многа залежыць ад таго, грамадзяне мы ці не.

Варвара (так звалі жонку) не залазіла глыбока ў філасофію аб лёсе будучага, яна глядзела на жыццё больш практычна, больш рэальна і праграматычна.

— Добра, ты цяпер ходзіш з мятлою ў прыватным банку, а як грамадзянін ты зможаш такую працу дастаць у гарадской, штатнай або дзяржаўнай установе — вось і ўсё.

— Ты мяне не разумееш, у мяне вышэйшая адукацыя, у мяне працаваць па спецыяльнасці, — усхвалявана адказаў Даніла.

— Ведаеш што? Я не жадаю псаваць твой святочны настрой, але скажу прыказку: «Дай божа нашаму цяляці воўка спаймаць». Хіба ж ты, одух цара нябеснага, не бачыш, што крайнай кіруюць багатыя? Ну, ды што казаць!

Ты ў мяне ні рыба, ні мяса. Паглядзі на Кузьму Мокрага! Чалавек незавідны, матае там сабе нейкія электрычныя катушкі, доллар шэсцьдзесят цэнтаў у гадзіну зарабляе. Вось у каго будучы грошы на тое, каб сына вывучыць на інжынера. У яго адзін сын, а ў цябе два. Ты ходзіш з мятлою ў банку, зарабляеш доллар у гадзіну, а калі падаткі выцягнуць, дык і долара не прынясеш, дзе ж ты збярэш тых грошай, каб дзяцей у людзі вывесці? Чужыя гаспадары нейкія праўдныя: сюды туды павернецца, і ўжо, глядзіш, цэнт мае ў кішэнні, а ты — проста бяда: куды цябе папхнеш, туды ты і сунешся. Калі б я не зарабляла, дык хоць руку працягвай на вуліцы.

— Чужыя гаспадары праўдныя, — іранічна паўтарыў Даніла. — У чужых руках заўсёды свечка таўсцейшая здаецца...

Даніла гэтыя маленькія жонкі чуў кожны дзень. Яна яму сваімі ўпкіамі сэрца перагрызла. Дзе большыя недастаткі ў сям'і, там і грызня большая. Даніла не хацеў псаваць свой прыўзняты настрой і не хацеў уступаць з жонкай у спрэчку. Бяда ўся ў тым, што колькі ты з жонкай ні спрачыйся, а становіцца ад гэтага ні на макуае зерне не палешыцца. Наадварот, яшчэ сам сабе псуеш нервы. На гэтым гутарка Данілы са сваёй жонкай аб амерыканскім грамадзянстве і вычарпалася.

II

Жыццё Данілы цякло сваім ранейшым шляхам. Ён працаваў прыбіральчыкам у начную змену, падмятаў падлогу, чысціў прыбіральні. Калі б Даніла меў вышэйшую тэхнічную адукацыю, тады б ён, як інжынер, меў мажлівасць знайсці больш выгадную працу. Даніла ж меў педагагічную адукацыю, а каму тут патрэбны выкладчыкі беларускай мовы? Якой толькі працы Даніла не паспрабаваў: спачатку быў шліфвальшчыкам, пасля перайшоў у швейную майстэрню — падносіў паліто ад аднаго краўца да другога. Падаваў, як кажуць, да рук. Пасля стаў каўбаснікам, каўбасніка памяняў на цырульніка, цырульніка памяняў на рабочага ў трубным складзе, пасля стаў грузчыкам, з грузчыка пералез на будаўніка, нарэшце мяў вокны. Адным словам, жыццё кацілася так, як у жартоўнай казцы для малых дзяцей. Гэта ўсё рабілася ў імя простага жывельнага існавання. Дзе ён ні рабіў, куды ён ні кідаўся і казлом і бараном — усюды было адно і тое ж: малая аплата і падганяльшчыкі.

Даніла сваё новае жыццё за акіянам пачаў у Нью-Йорку, а адтуль паступова поўз на захад: Кліўленд, Чыкага, Каліфорнія.

Бачыў Даніла, як жывуць і які існуюць людзі ў Злучаных Штатах. У банку на Уол-Стрыт, дзе ён хадзіў з мятлою, кожны дзень перад абедам расцілаў персідскія дываны, якія вялі ад кабінета дырэктара банка да спецыяльнага ліфта. Ліфт, абабіты зялёным шоўкам, паднімаў дырэктара і яго бліжэйшых

на абед на семнаццаты паверх будынка. У тры гадзіны папоўдні Даніла выносіў гэтыя дываны ў спецыяльны пакой.

На семнаццатым паверсе знаходзілася сталовая для вышэйшых асоб, для патрыцыяў. Ніколі яму не давялося нават падзвіцца на посуд, хоць ён і працаваў там гадоў чатыры. Яго туды не пускалі. На пятым паверсе абедалі ўсе службоўцы сярэдняга рангу. Службоўцы трохі вышэйшага звання сталаваліся на пятым паверсе, але мелі асобную прывіляваную сталовку. Плебсы харчаваліся на самым ніжнім паверсе, там абедаў і Даніла.

Даніла надта добра пазнаёміўся з кварталам у Нью-Йорку пад назвай Баўэры. Гэты квартал вядомы на ўвесь свет сваёй галечай. Баўэры дастаткова апісаны ў амерыканскай літаратуры, так што спецыяльна спыняцца на апісанні гэтага дня «вольнага свету» няма патрэбы. Даніла днём працаваў, а вечарам наведваў школу цырульнікаў у гэтым квартале.

К вучням-цырульнікам звычайна ніхто не ходзіць стрычыся і галіцца, хоць яны і бяруць танную плату. Людзі паўтараюць: «Чаго я туды пайду, каб на маёй галаве вучыліся стрычы?» Часам вучань дрэнна пастрыжэ, паскубе, як авечку, або нават і парэжа.

Жыхары ж Баўэраў былі пастаяннымі наведвальнікамі школы. Гэта былі людзі спіўшыяся, апущаныя, не стрыжаныя і не голеныя па дзве тры месяцы.

III

Нарэшце Даніла са сваёй сям'ёй дабраўся да берагоў Ціхага акіяна, спыніўся ў Лос-Анджэлесе. Была вясенняя пара. Субтрапічны клімат здзіўляў Данілу, бо ён прывык жыць у тым поясе, дзе існуюць чатыры пары года: вясна, лета, восень, зіма. Настаў снежань месяц, Даніла чакаў, што выпадзе снег, стане холадна, а тут таго снегу няма і няма, наадварот, перад новым годам пачыналі расцітаць кветкі.

Даніле было не да кветак. Хоць памры, а знайдзі працу, бо без заробку не пражывеш. Цэлы месяц ён штодзённа ездзіў і шукаў кавалка хлеба. Тое, што сабраў за сем гадоў жыцця ў Нью-Йорку, выдаў на дарогу, на кватэру, а апошнія капейкі сям'я даядала. Жонка не магла пайсці на працу, бо даглядала малых дзяцей.

Хоць і свяціла ярка сонца ў Каліфорніі, але Даніла гэтага сонца не бачыў, не заўважаў. Адна думка свідравала галаву: знайсці працу. За наступны месяц заплаціў за кватэру, а болей і няма чым плаціць. Твар Данілы пачарнеў, як вугаль. Хадзіў з фабрыкі ў фабрыку, шукаў па газетах — нарэшце змогся.

«Лепей пайду ў агенцыю, заплачу 15—20 долараў цяпер, а калі знойдуць працу, дык адлічаць долараў 350 за тое, што знайшлі яе. Гэта не так страшна, паступова выплаціцца, але трэба аснова, грунт — гэта праца. Трэба як-небудзь стаць на ногі», — разважаў сам з сабою Даніла.

І вось гэтае «стаць на ногі» і не ўдалося. Даніла нядрэнна валодаў англійскай мовай, але на ўсякі выпадак

насіў з сабою англійска-рускі слоўнік. Даніла думаў, што агенцыя абавязкова знойдзе яму працу, яна ж на ім заробіць, таму будзе зацікаўлена ў гэтым.

Аднойчы так стаміўся, шукаючы працу, што ледзь з нагі на пагу пераступаў. Нарэшце вырашыў — зайсці ў агенцыю. Там спыталіся імя і прозвішча, аформілі, далі падпісаць кантракт. Праз паўгадзіны яго паклікалі на аўдыенцыю.

Чалавек гадоў пяцідзесяці з лішнім распытваў, якую ён мае спецыяльнасць і якую шукае працу.

«Добра яму пытацца, калі ў яго ёсць кавалак хлеба на сталае. Мне ж няма чаго выбіраць — бяры, якая ёсць», — маланкай мільганула думка. Даніла палажыў свой слоўнік на стол. Службовец спакойна працігнуў руку, узяў слоўнік, загарнуў акуратна паперай вокладкі і палажыў на тое самае месца.

— Нікому не паказвайце, што вы рускі. Я сам па паходжанню яўрэй. Мае бацькі ў 1905 годзе выехалі з Расіі. Мне было тры гады. Паруску гаварыць я не ўмею. Бацькі мае ўцяклі ад царскага пагрому. Дык вось, даражэнькі, — звярнуўся ён да Данілы, — сам я асабіста нічога супраць рускіх не маю, мне падабаюцца рускія людзі, а цябе хаць перасцерагчы: слоўнік схавай і нікому не паказвай. Вы жылі на ўсходзе, там шмат людзей прыехала з розных краін Еўропы. Там яшчэ ёсць нейкія сям'і-танкі інтэрнацыяналізм. Тут гэтага няма, тут зусім іншая псіхалогія ў людзей. Гэта дзікі захад, — закончыў службовец.

Даніла пачаў параўноўваць усход з захадам. Калі, бывала, едзеш у Нью-Йорку на трамвай або ў метро, дык чуюш жарты, смех, людзі чытаюць газеты, гутараць. Тут, наадварот, людзі ў трамвай сядзяць, як муміі, адзін да другога не загавораць. На тварах нейкая пагарда.

Як там Даніла па-сяброўску са службоўцам ні гутарыў, як той ні стараўся знайсці Даніле працу — патуні былі дарэмныя. Працы не знайшлі, а Даніла цэлы тыдзень спадзяваўся на поспех. Калі выйшаў на вуліцу, тады ён пльонуў і на агенцыю, але ад гэтага на душы лягчэй не стала.

«Калі амерыканец, спецыяліст па шуканню працы, і той не мог знайсці, дык што я магу зрабіць?» — вілося ў галаве.

Яшчэ больш чорныя хмары звлілі над галавою Данілы. — Што рабіць? — пытаў ён сябе самога. — Ёсць толькі адзін шлях — пайсці ў гарадскі аддзел па беспрацоўю, можа там ёсць што-небудзь.

Так і зрабіў. Пайшоў, стаў у чаргу. Чалавек сто стаяла перад ім. Падняў вочы і прачытаў аб'яву на сцяне: «Самалётабудавніцтва патрабуе кваліфікаваных і некваліфікаваных рабочых!» Пасля гэтай аб'явы нека крышку душа павесялела.

Праз хвілін дваццаць і ён падыйшоў да акна.

— Я беспрацоўны, шукаю некваліфікаванай працы. Я бачу, што такую працу можна дастаць на самалётабудавнічым заводзе, — адрэпартаваў Даніла.

— Так, такая праца ёсць. Туды набіраюць толькі гра-

мадзян Злучаных Штатаў. Вы грамадзянін Амерыкі? — запытаў службовец праз акно.

— Так, я грамадзянін Злучаных Штатаў.

— Пакажыце мне, калі ласка, свае грамадзянскія паперы, — запатрабаваў службовец.

— У мяне іх тут няма, я прыду заўтра і прынесу іх з сабою.

— Добра, — пагадаўся службовец.

Даніла не ішоў дахаты, а проста як на крылах ляцеў ад радасці. Не паспеў пераступіць парог, як пачаў даказваць жонцы:

— Глядзі, жонка, як я, грамадзянін Злучаных Штатаў, атрымаю заўтра працу. Калі б у мяне былі з сабой грамадзянскія паперы, дык праца была б ужо сёння. Няхай сабе праца некваліфікаваная, але праца, кусок хлеба. Я на кваліфікаваную працу не прэтэндую, я не інжынер. Але якое гэта шчасце — знайсці працу і дзякуючы толькі таму, што я грамадзянін Амерыкі! Я табе часта паўтараў: быць грамадзянінам гэтай краіны — гэта табе не жарты; нарэшце грамадзянства дапамагло, — скончыў Даніла ў прыўзнятым настроі.

Даніла закурыў папяросу, прайшоўся па хаце аж некалькі разоў ад радасці. Жонка толькі слухала, сама нічога не гаварыла, але хто добраму не рад? У яе галаве снавалі свае думкі: «Праз тыдзень гаспадар прынесе дзецім грошай на хлеб, малако, можна будзе і лішні кусок мяса купіць».

Назаўтра раніцай Даніла купіў нават газету «Лос-Анджэлес таймс», перагарнуў некалькі старонак і прачытаў там аб'яву: «Самалётабудавніччыя заводы набіраюць кваліфікаваных і некваліфікаваных рабочых». Значыць, усё ў парадку. Узяў свае грамадзянскія паперы і радасна накіраваўся на атрыманне працы.

Зноў стаў у чаргу, зноў прачытаў на сцяне тую ж аб'яву. Прыблізіўся да акна і радасна прасунуў свае паперы.

Службовец прагледзеў яго грамадзянскія паперы, твар яго рэзка перамяніўся і ён сказаў:

— Працы няма! Як быццам Данілу нехта абухом па галаве стукнуў, аж у вачах пацямлела.

— Як няма?! — загаварыў ненатуральным голасам Даніла. — На сцяне аб'ява, у газеце аб'ява, а тут раптам няма...

— Тое, што вы бачыце на сцяне, — устарэла. Гэтую аб'яву трэба было даўно зняць. Тое, што вы чытаеце і паказваеце ў сённяшняй газеце, — гэта аўтаматычнае паўтарэнне, яно цягнецца дзв'ю тры тыдні.

Даніла адчуваў усёй сваёй істотай, што службовец хлусіць і пачынае ўсім сіламі выкручвацца.

Даніла не спрачаўся. Ён узяў свой пашпарт і прачытаў: Russian.

Многа разоў пазней прыходзілася запяўняць анкеты, дзе заўсёды стаяла пытанне: вы грамадзянін ЗША? Даніла адказваў дадатна, але як іранічна і балюча гучала гэтае пытанне для Данілы.

Арсень БАБІНОВІЧ,
ЗША.

ГРАФ АПРАКСИН ИЗ КАСАБЛАНКИ

После гама и суеты торговых рядов Медины — старой части Касабланки — как то сразу наступила тишина. На улицах, погруженных в топку полуденного солнца, замерло всякое движение. Над землей воздух дрожал слюдянистой массой, делая видимое вокруг похожим на сновидение. В первое мгновение игрой воображения показались и вывеска с русской фамилией: «Апраксин».

Но нет, все правильно. Я толкнул стеклянную дверь. Шаткая лестница ведет в конторку, похожую на капитанский мостик. Встречает женщина в годах, она словоохотлива и подтверждает, что Апраксин действительно принадлежит к некогда знаменитому роду.

Вот уже тридцать пять лет она вместе с графом владеет предприятием по ремонту холодильников. Доходное, кажется, занятие в африканском городе, но миллионерами оно их не сделало. Красноречивее сетований компаньонши Апраксина говорит убогий вид конторки. Внутри мрачно и грязно, десяток аппаратов пылится на витрине, пачки желтых счетов свалены на краю обшарпанного стола, за которым сидит совладелица мастерской.

Дзынькает звонок. — Это он. — Старушка прилаживает старомодную шляпку к седеньким кудряшкам.

Медленно заскрипели ступени лестницы-трапа. Появился граф.

Перед нами стоял высокий, стройный старик с усталым лицом. Рабочий комбинезон свисал с тощих плеч большими складками. Масляными пятнами был покрыт и его костюм, лоснившийся от долгой носки. В глазах — смешанное выражение любви и осторожности.

Знакомимся. Графа зовут Николай Евгеньевич. Услышав русскую речь, он преобразуется. Тень осторожности исчезает с его лица. Апраксин присаживается на краешек покосившегося кресла, берет со стола тряпку, вытирает руки.

— Дела? — переспрашивает он и с почти отчаянной беззаботностью машет рукой. — Их у меня нет: конкуренты одолевают.

Меняя неприятную тему, оживляется. — Вот вы из Москвы, а я родился в Петербурге... В семнадцатом году с матерью уехал на Кавказ. Думали, переждем спокойно и скоро вернемся.

Как две капли воды похожа его история пятидесятилетней давности на судьбы старых эмигрантов. Двадцатилетний граф, потомок того самого адмирала Апраксина, который при Петре водил русские корабли против турецкой эскадры, вместе с остатками «спасителей» России покинул родину. Потом — поиски работы, места в жизни. Апраксин безуспешно пытался открыть «собственное дело». Потерпев фиаско, последовал совету друга и перебрался в Марокко. С тех пор вот уже 35 лет живет

под касабланским небом. За разговором не замечаем, как сгущаются сумерки, зажигая над городом первые звезды.

— А что, не поехать ли ко мне? — граф смотрит с надеждой.

Бросаю прощальный взгляд на графское хозяйство — верстак, где аккуратно разложен слесарный инструмент, куски жести в углу, какое-то незаконченное сооружение.

— Занялся изобретательством, — поясняет Апраксин. — Раньше держал рабочих. Теперь — времена меняются! — самому делать нечего. Приходится браться за все.

Маша, дочь Николая Евгеньевича, служит в чайной «Принцесса» за два квартала от мастерской. По дороге заглядываем в чайную. Графская дочка бегает между столиками. Улучив минуту, знакомимся. С места в карьер Маша просит описание интерьера ресторана в стиле русской избы, который она собирается открыть при финансовом содействии одного «покровителя». Фантазерка Маша! Невесело молчит Апраксин: лет тридцать назад и он верил, что есть на свете добрые «покровители»...

Садимся в кабину старенького фордовского грузовичка. Он трясется, ползет по переулкам. Граф рукой опытного водителя крутит баранку, покрикивает на нерасторопных прохожих, чертыхается по поводу ковбойских нравов местных шоферов.

Наконец фордовский ветеран, хрустнув ревматическими суставами, замирает у затененного деревьями одноэтажного домика на окраине.

Графские «апартаменты» полуосвещены. В слабом свете лампочки едва проглядываются лики предков в старых рамах. На комодике фамильный знак — герб со скрещенными пиццалами, саблями, якорями и корабельными цепями.

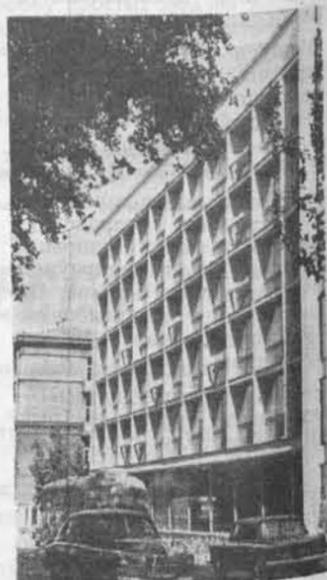
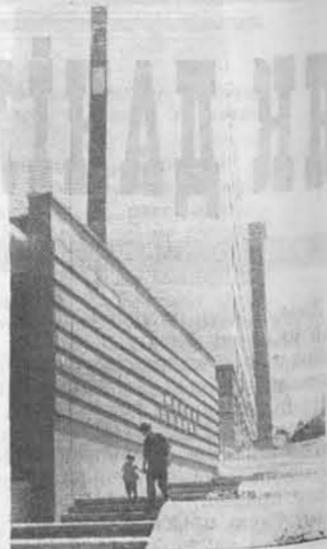
— Всякий раз, когда узнаю, что пришли наши, бегу в порт (он так и сказал: наши). Издали различаю, какое судно. И капитаны привыкли видеть меня среди первых встречающих на причале.

Апраксин вспоминает, как стал добровольным помощником моряков: то фрукты завезет на корабль, то рыбак поведет на экскурсию по городу. Ведь Касабланку он знает гораздо лучше, чем старый Петербург.

От всеобщей возвращает-ся жена графа Анна Николаевна, присаживается к нам. Выясняется, что и она в своем роде знаменитость. Анна Николаевна, которую Апраксин встретил в эмиграции в Париже, приходится правнучкой дочери Пушкина.

Старые ходики показывают за полночь. Пора уходить. Граф и графиня, два затерянных в чужом африканском городе человека, долго, сгорбившись, стоят у калитки.

Б. ФЕТИСОВ.
«Неделя».

Мінск сёння. Новая дамы па вуліцах Берсана і Валадарскага. Фота К. ЯКУБОВІЧА.

ГУМАР

Веласіпедыст, праязджаючы па алее батанічнага саду, наляцеў на велізарнае дрэва і разбіў машыну Расплошчыўшы вочы, ён убачыў таблічку: «Секвойя. Прывезена з Мексікі».

— Ліха на яе! Не маглі яе пакінуць там, дзе яна расла!

— Дзе была мая галава, калі я згадзілася выйсці за цябе замуж? — з плачам спытала жонка.

— На маіх грудзях, — даў дакладную дзведку муж.

— Джоні, твой дзядуля вельмі хворы, скажы яму што-небудзь падбадзёрваючае.

— Дзядуля, ты хочаш, каб на твоіх хайтурах іграў духавы аркестр?

Варажбітка расказвае жанчыне:

— У хуткім часе вас чакае вялікая страта. Падобна на тое, што вы згубіце мужа.

— Але я ўжо два гады як удава!

— Значыць, вы згубіце парасон.

У амерыканскай турме «Сінг-Сінг» адзін крымінальнік звяртаецца да другога:

— Эх, да чаго ж мы з жонкай прыемна праводзілі час на беразе мора — бегалі, скакалі, заковалі адзін аднаго ў беленькі мяккі пясочак. Бадай, калі выйду на свабоду, з'езджу на тое месца і адкапаю яе...

— Гэтыя кашулі надзвычай трывалыя. Ніякае мыццё ім не страшна. Яны проста смяюцца над пральнымі машынамі!

— Гэта я ведаю по вопыту — некалькі такіх маіх кашуль ўжо лопнулі ад смеху.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:
МІНСК, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 77.
ТЭЛЕФОНЫ: 6-19-31,
6-97-92, 6-18-88, 3-15-15.

Гордасць Беларускай пушчы — магутныя зубры і грацыёзныя алені.

Фота М. АМЕЛЬЧАНКІ.

ЗЯЛЁНАЕ РЭХА

ЛЯСНАЯ АРКА

Дрэвы ў лесе жывуць адной сям'ёй. Старэйшыя ахоўваюць малодшых, каб яны дружна цягнуліся зялёнымі галінкамі да сонца і святла. Калі ж разгуляецца бура, усе дрэвы — старыя і малыя — цесна сплятаюцца галінамі і самааддана змагаюцца з непагаддзю. У гэтым адзінстве — сіла і непераможнасць лесу.

Але аднойчы ноччу падняўся асабліва моцны вецер. Ён адарваў ад сябровак адну маладую бярозку і кінуў яе цераз сцежку. Тонкае дрэўца дакранулася зялёнай макушкай да зямлі, паднялося крыху, ды сіла не хапіла — так і засталася стаяць, нахіліўшыся над сцежкай.

Раніцой ішоў па сцежцы стары лось. Убачыў наперадзе сганутую бярозку і спыніўся. Многа разоў ён праходзіў гэтай сцежкай, але бярозкі ніколі не бачыў. Доўга ўглядаўся лось у жывую арку, трывожна раздуваючы ноздры. Нарэшце, злосна

магнуўшы рагатай галавой, ступіў са сцежкі і абышоў падазронае месца.

Шэры заяц прабягаў гэтым месцам. Перад самай бярозкай ён таксама спыніўся. Насцярожана павёў сюды-туды доўгімі вушамі і таксама не пайшоў пад бярозку. Абышоў бокам — так бяспечней.

І лісчка-хітрычка не адважылася пад лясной аркай прайсці. І яна, рыжая кумка, круг зрабіла.

Доўга ўсё лясное насельніцтва абыходзіла нахіленую бярозку. Толькі начная ластаўка-ляляк засталася вернай сваім паветраным маршрутам. Носычыся месячнымі начамі над лесам, яна складвала крылы і гуліла нырала пад зялёную арку на сцежцы.

ЛУЗГАНЦЫ

Арэшніку ў нашым Калінянскім лесе няшмат. Спецыяльна ў арэшы ніхто з дарослых у вёсцы не ходзіць. Якія ж дзе ў іншы год і завязуцца, дык іх заўчасна,

не даўшы паспець, абарвуць хлапчукі, ходзячы ў ягады і грыбы.

І ўсё ж, нягледзячы на гэта, я часта прыходжу дадому з лузганцамі ў кішэнях.

Хлапчукі, як вядома, усё ўгору дзюруцца. Кожную галінку вачыма прамацаюць, а то і скрозь пальцы прапускаць. І ні аднаго арэха, вядома, на верхніх галінках не застаецца. А вось на ніжніх, самых тонкіх малалістых, непрыкметных на першы погляд, і паспяваюць лузганцы. Але чаму лузганцы, спытаецеся? Ды таму, што калі ў канцы лета падымаеш такую кволую галінку і дакранаешся пальцамі да арэхаў на ёй, то яны тут жа вылузнуцца са сваіх гнёздаў прама вам у далонь.

Такім спелымі арэхамі-лузганцамі, якія вісяць на галінках, а таксама тымі, якія ўжо асыпаліся, і запасаюцца на зіму завёркі.

Варта мне толькі, збіраючы познія грыбы, сустраць у лесе куст арэшніка, як абавязкова знайду дзесятак-другі лузганцоў. Жоўценякіх такіх, быццам з мэдзі адлітых, з салодкім ядром.

Р. ІГНАЦЕНКА.

НАВІНКІ МІНСКІХ ВІНАРОБАЎ

«Чараўніца» і «Несцерка», «Беларускае дэсертнае» і «Юбілейнае», «Янтарнае» і «Нарач» — каму з мінчан не вядомы гэтыя віны, хто не купляў іх да святочнага стала? Іх вызначае прыемны смак і пах. Посуд падбіраецца таксама вельмі арыгінальны. На міжнароднай выстаўцы ў Плоўдзіве яны атрымалі выдатную адзнаку, а Галоўны камітэт ВДНГ СССР гэтымі днямі прысудзіў ім сярэбраны медаль і дыплом II ступені.

Цяпер вінаробы і дэгустатары Мінскага завода пладова-ягадных він у садружнасці з вучонымі навукова-даследчым інстытутам займаюцца распрацоўкай і асваеннем тэхналогіі вырабу «Беларускага пеністага».